

WIADOMOŚCI

Serwis Informacyjny Wydziału Chemii

NR 59

26. 04 – 15. 06. 2010r.

czerwiec

Doroczny Wykład im. Profesora Antoniego Basińskiego

31 marca 2010 r. odbył się doroczny wykład im. Profesora Antoniego Basińskiego pt. „Od regio- do enancjoselektywności”, który wygłosił prof. dr hab. Marek Zaidlewicz. (*sylwetce prof. Marka Zaidlewicza zostało poświęcone wydanie specjalne Wiadomości nr 56*), obchodzący 50-lecie działalności naukowo-dydaktycznej dzięki czemu wykład miał wyjątkowo uroczysty charakter. Prof. M. Zaidlewicz rozpoczął spotkanie od przypomnienia sylwetki prof. Basińskiego - rektora, wieloletniego kierownika Katedry Chemii Fizycznej. Następnie przekazał dziekanowi, dr hab. J. Łukaszewiczowi, prof. UMK wizerunek św. Marka, aby chronił i strzegł Wydział Chemii, dr hab. A. Wojtczakowi- zajmującemu się badaniami rentgenograficznymi, książkę o początkach badań rentgenograficznych, dr hab. M. Wełniakowi, aktualnemu kierownikowi Katedry, książkę „Chemia terpenów”, autorstwa prof. W. Zacharewicza-organizatora i pierwszego kierownika Katedry Chemii Organicznej, dr. hab. S. Biniakowi sztukę pt. „Oxygen” z nadzieją, że może kiedyś uda się ją wystawić wspólnie ze studentami.

Wykład był barwną i inspirującą opowieścią o 50-letniej odysei naukowej Profesora, najważniejszych osiągnięciach ukazanych na tle rozwoju syntezy organicznej w tym okresie oraz niezwykłych ludziach, których poznał na swojej drodze.

Propozycję zatrudnienia na stanowisku asystenta otrzymał w roku 1960 od prof. W. Zacharewicza, który zajmował się reakcją utlenienia terpenów ditlenkiem selenu. Była to też tematyka połowy doktoratu Profesora, a drugą połowę stanowiły badania reakcji hydroborowania dienów, nowej metody syntezy organicznej. Wyniki osiągnięte w obydwu tych kierunkach miały znaczenie metodologiczne.

Cztery lata po doktoracie (1965r) uzyskał skromne stypendium the British Council i wyjechał na staż do wielce życzliwego prof. E.R.H. Jonesa, Oxford University, gdzie zajmował się syntezą związków o średnich pierścieniach i otrzymał sprzężony cykloalkenon o najmniejszym pierścieniu zawierającym trans-wiązanie podwójne.

Po powrocie do kraju, rozwijał badania reakcji hydroborowania, które doprowadziły do nowych metod stereoselektywnej syntezy trans-cykloheksano-1,2-dioli, β -epoksyalkoholi i α,β -nienasyconych cykloheksenoli. Badania te były podstawą rozprawy habilitacyjnej (1974r).

Następnie wyjechał do prof. H.C. Browna, Purdue University, USA, odkrywcy reakcji hydroborowania i laureata Nagrody Nobla w 1979r. Rozpoczęta wtedy współpraca trwała 30 lat, a rezultatem są wspólne publikacje, książka o chemii organoboranów, staże współpracowników oraz doktorat honoris causa UMK prof. H.C. Browna. Zdjęcia prezentowane podczas wykładu przybliżały uczestników i atmosferę tej współpracy.

Wyniki badań organoboranów rozwijanych w tych latach w Toruniu są zawarte w licznych publikacjach dotyczących reakcji alliloboranów, adduktów boranu z aminami, nowych nośników boru do terapii antynowotworowej BNCT, reakcji Diesla-Aldera nienasyconych organoboranów, katalitycznego hydroborowania, enolanów boroorganicznych i innych reakcji. Doprowadziły też do zorganizowania na naszym Wydziale światowej konferencji chemii boru IMEBORON-7 w 1991r. Jednym z efektów prowadzonych badań była

współpraca z firmą Aldrich, USA. Historia tej współpracy i barwna postać dr A. Badera, twórcy firmy, chemika i kolekcjonera obrazów, mecenas sztuki i filantropa była fragmentem wykładu wkraczającym w obszar przemysłowy i świat sztuki.

Droga od regioselektywności wznosiła się przez stereoselektywną syntezę produktów racemicznych do asymetrycznej syntezy czystych enancjomerów. Tematyka ta realizowana w ostatnim dziesięcioleciu skupiała się na redukcji boranem prochiralnych ketonów i oksymów wobec oksazaborolidyn oraz metodą transferowego wodorownia. Rezultatem są asymetryczne syntezy bufuralolu o działaniu nasercowym, inhibitorów 5-lipoksygenazy (anty-astmatyczne), makromeryny (halucynogenne) oraz rywastygminy (anty-Alzheimer).

Rezultaty te są osiągnięciem grupy badawczej, harmonijnie pracującej przez wiele lat. Profesor wyraził uznanie i podziękowania aktualnej grupie, przedstawionej na dorocznym zdjęciu z 2009r, wraz z życzeniami dalszego rozwoju naukowego. Wykład kończył tekst wiersza K.P.Kawafisa, *Itaka*.

Po zakończonym wykładzie życzenia Jubilatowi przekazali: od J.M. Rektora UMK prorektor prof. A. Tretyn, od pracowników Wydziału Chemii dziekan dr hab. J. Łukaszewicz prof. UMK, od PTChem'u-przewodniczący prof. dr hab. B. Buszewski. Na zakończenie odśpiewano Jubilatowi 100 lat. Uroczystość zakończyła się spotkaniem przy kawie i lampce wina.

Dzień Chemii - obchody 100-nej rocznicy urodzin prof. dr inż. dr h.c. Antoniego Swinarskiego

26 maja 2010 r. odbyło się spotkanie z okazji Dnia Chemii poświęcone 100-nej rocznicy urodzin prof. dr inż. dr h.c. Antoniego Swinarskiego (*Prof. dr inż. dr h.c. Antoniemu Swinarskiemu zostało poświęcone wydanie specjalne Wiadomości nr 58*),. Spotkanie zostało zorganizowane przez Wydział Chemii, Oddział Toruński Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego oraz Oddział Polskiego Towarzystwa Chemicznego. Spotkanie otworzył i powitał przybyłych prezes Oddziału Toruńskiego Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego mgr inż. Stefan Oborski. Następnie dziekan Wydziału, dr hab. J. Łukaszewicz, prof. UMK, powitał przybyłych na uroczystość, szczególnie gorąco witając członków rodziny profesora Swinarskiego: panią Wandę Swinarską – wdowę po profesorze, córkę – Marię Gralę, syna-Jana Swinarskiego i wnuka-Tomasza Swinarskiego. Wykład zatytułowany „Od wież Gay-Lussaca do teorii pola ligandów – chemiczne pasje Prof. dr inż. Antoniego Swinarskiego” wygłosił Prof. dr hab. Antoni Grodzicki, który na wstępie przypomniał iż rozpoczynał swoją karierę naukową jako asystent Profesora aby po latach, już jako profesor, zastąpić prof. Swinarskiego jako wykładowca chemii nieorganicznej. O początkach kariery zawodowej Profesora A. Swinarskiego, która związana była z Zakładami Chemicznymi S.A. dr R May w Luboniu mówił prezes Zarządu Zakładów Chemicznych „Luboń S.A.” mgr inż. Kazimierz Zgozda. Na zakończenie spotkanie mgr inż. Stefan Oborski podziękował wszystkim przybyłym i zaprosił na spotkanie przy kawie. W holu została zorganizowana wystawa pamiątek po profesorze.

Posiedzenie Wydziałowej Komisji Oceniającej

W dniu 1 czerwca 2010 r. odbyło się posiedzenie Wydziałowej Komisji Oceniającej, która dokonała oceny działalności naukowo-badawczej, dydaktycznej i organizacyjnej 26 nauczycieli akademickich Wydziału Chemii. Najliczniejszą grupę stanowili nauczyciele, którym w 2010 r. kończyła się umowa o pracę, pozostałą grupę stanowiły natomiast osoby, które nie było ocenianie w ostatnich 4 latach lub miały zaleconą ocenę w 2010 r.

Podczas oceny komisja zwracała uwagę na następujące sprawy:

- w zakresie działalności naukowej: liczbę opublikowanych prac, wkład pracownika w powstanie publikacji, rangę czasopisma, stopień zaawansowania pracy naukowo – badawczej w kierunku habilitacji,
- w zakresie działalności dydaktycznej: opinię kierowników jednostek oraz wyniki ankiet studenckich,
- aktywność w zakresie działalności organizacyjnej.

Szczegółowe oceny nauczycieli akademickich wraz z uwagami i zaleceniami umieszczono w indywidualnych arkuszach okresowej oceny. Pracownikom, u których stwierdzono powolny rozwój naukowy zalecono przeprowadzenie ponownej oceny po upływie 1 roku. Przy ocenie nauczycieli zatrudnionych na stanowiskach starszych wykładowców uwzględniano przede wszystkim specyfikę oraz potrzeby jednostek, w których są zatrudnieni.

W dniu 27 marca 2010 r. zmarł, w wieku 81 lat, **prof. dr hab. Wojciech Szymański**, emerytowany profesor zwyczajny, twórca i wieloletni kierownik Zakładu Chemii Jądrowej na Wydziale Chemii UMK. Zasłużony dydaktyk i wychowawca wielu pokoleń młodzieży. Był członkiem Komisji Chemii Jądrowej i Radiacyjnej Komitetu Nauk Chemicznych PAN. Prof. dr hab. Wojciech Szymański rozpoczął studia w roku 1948 na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym UMK, które ukończył w roku 1952, jako magister filozofii w zakresie chemii. Pracę rozpoczął w Zakładach Fotochemicznych w Bydgoszczy, po czym wrócił na UMK gdzie rozpoczęła się jego wielka przygoda naukowa z jedną z największych tajemnic materii – promieniowaniem jądrowym. Jako młody naukowiec Profesor Szymański trafił pod opiekę naukową jednego z najwybitniejszych chemików polskich tamtego okresu, twórcy i legendy chemii w Toruniu, Profesora Antoniego Basińskiego. To wspólnie z nim publikuje pierwsze prace naukowe w zakresie badań nad rozpuszczalnością soli. Bardzo szybko zainteresowania młodego naukowca przenoszą się na zagadnienia chemii jądrowej w zakresie wymiany izotopowej w układach osad-roztwór i dalej chemii radiacyjnej. I temu wyborowi Profesor Szymański pozostał wierny. Po odbyciu stażu w Instytucie Marii Curie w Paryżu organizuje jedną z pierwszych w Polsce pracowni chemii radiacyjnej zaopatrzonej w unikatowe źródło promieniowania gamma. Tak zbudowany warsztat badawczy pozwala na szybkie zdobywanie kolejnych stopni i tytułów naukowych: habilitacja w 1970 roku i profesura w 1985. Profesor Szymański jest autorem skryptów i podręczników: Elementy chemii jądrowej, Wstęp do fizyki jądrowej, Chemia jądrowa, Wstęp do termodynamiki statystycznej.

Działalność naukowa, dydaktyczna i organizacyjna Profesora Szymańskiego została uhonorowana przyznaniem Profesorowi wysokich odznaczeń: Krzyża Kawalerskiego Orderu Odrodzenia Polski, Złotego Krzyża Zasługi, Medalu Komisji Edukacji Narodowej oraz Medalu za zasługi położone dla rozwoju Uczelni.

Profesor Szymański, poza działalnością zawodową miał pasję, z których najważniejszą były góry – kochał góry.

Odszedł zasłużony członek społeczności akademickiej, dociekliwy i wytrwały naukowiec, a zarazem bardzo ceniony nauczyciel. Takim go zapamiętamy. Cześć Jego pamięci.

W dniu 12 kwietnia 2010 roku, w wieku 69 lat, zmarła mgr inż. Maria Szulc emerytowany, długoletni, zasłużony pracownik naukowo-techniczny Zakładu Technologii Chemicznej.

Pani Maria przez wiele lat uczestniczyła w badaniach nad modyfikacją technologii sody. Jej zainteresowania wykraczały poza dziedzinę chemii – była zamiłowaną turystką, lubiła dobrą książkę. Była życzliwa studentom, chętnie

dzieliła się swoimi doświadczeniami i przemyśleniami. Społeczność Wydziału żegna oddanego pracownika i drogą koleżankę. Cześć Jej Pamięci

Gremia

* Prof. dr hab. B. Buszewskiego został członkiem rady wydawniczej czasopisma "Journal of International Environmental Application and Science".

Monografie

W maju 2010 wydawnictwo Springer wydało monografię 'Relativistic methods for chemists'. Monografię edytowali: Maria Barysz i Yasuyuki Ishikawa. Maria Barysz jest też autorem artykułu przeglądowego w monografii pt. "Two-component relativistic theories". Pozostali autorzy to w 90% zagraniczni wybitni specjaliści z dziedziny chemii teoretycznej i doświadczalnej.

Doktoraty

* W dniu 12 maja 2010 r. odbyła się obrona rozprawy doktorskiej mgra Radosława Szczerskiego pt. „Wpływ niekontrolowanych wystąpień rzecznych na stan zanieczyszczenia środowiska wodnego pestycydami chloroorganicznymi, polichlorowanymi bifenylami oraz wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi na obszarze dorzecza Odry.”. Promotorem pracy był prof. dr hab. Jerzy Falandysz, Uniwersytet Gdański, recenzentami: prof. dr hab. inż. Jan Mazerski, Politechnika Gdańska, prof. dr hab. Andrzej Parczewski, Uniwersytet Jagielloński, prof. dr hab. Lucjan Pawłowski, Politechnika Lubelska oraz prof. dr hab. inż. Mikołaj Protasowicki, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny, Szczecin.

*W dniu 02 czerwca 2010 r. odbyła się obrona rozprawy doktorskiej mgra Sebastiana Drużyńskiego pt. " Wyznaczenie izoterm rozpuszczalności dla układu $\text{NH}_4\text{NO}_3+\text{NaVO}_3+\text{NH}_4\text{VO}_3+\text{NaNO}_3+\text{H}_2\text{O}$ ". Promotorem pracy był prof. dr hab. Mieczysław Trypuć, UMK Toruń, recenzentami: prof. dr hab. inż. Barbara Grzmil, ZUT Szczecin oraz prof. dr hab. inż. Zygmunt Kowalski, Politechnika Krakowska.

*W dniu 02 czerwca 2010 r. odbyła się obrona rozprawy doktorskiej mgr Grażyny Szczepańskiej pt. " Eksperymentalne i teoretyczne modelowanie układów membranowych ". Promotorem pracy był prof. dr hab. Romuald Wódzki, UMK Toruń, recenzentami: dr hab. Józef Ceynowa, prof. UMK Toruń oraz prof. dr hab. inż. Maria Szpakowska, Politechnika Gdańska.

*W dniu 09 czerwca 2010 r. odbyła się obrona rozprawy doktorskiej mgra Mariusza Walczyka pt. "Wpływ modyfikacji i promowania powierzchni węgla aktywnego na jego zachowanie się w procesach katalitycznego i elektrokatalitycznego utleniania małowcząstkowych związków organicznych". Promotorem pracy był dr hab. Stanisław Biniak, prof. UMK, Toruń, recenzentami: prof. dr hab. Jan Skowroński, Politechnika Poznańska oraz dr hab. Artur Terzyk, prof. UMK, Toruń.

Wizyty

*W dniu 26.04. 2010 r. w Katedrze Chemii i Fotochemii Polimerów gościł dr Michał Malicki (absolwent UMK, obecnie na stażu na Uniwersytecie Christiana-Albrechta w Kilonii, Niemcy. Wygłosił referat pt.: "Nanocząstki złota stabilizowane barwnikami bifenylowymi: ultraszybka dynamika stanów wzbudzonych i oddziaływania międzycząsteczkowe"

*W dniach 16-23 maja 2010 r. dr hab. Iwona Łakomska przebywała na Wydziale Farmacji Anadolu University, Turcja. W ramach programu edukacyjnego Erasmus wygłosiła tam m.in wykład dla studentów pt: "*A categorization of metal anticancer compounds based on their mode of action*".

*W dniach 10-14 maja 2010 r., w ramach programu Erasmus, w Katedrze Chemii Analitycznej i Spektroskopii Stosowanej gościła Prof. Kadriye Benkli z Anadolu University (Turcja).

Seminarium wydziałowe

W dniu 26. 05. 2010 r. odbyło się seminarium wydziałowe na którym dr L. Pazderski z Katedry Chemii Analitycznej i Spektroskopii Stosowanej wygłosił referat p.t. "Przesunięcie koordynacyjne 15N NMR narzędziem badań strukturalnych diamagnetycznych kompleksów metali d-elektronowych z azynami."

Symposium "Ars Separatoria"

W dniach 4-7 lipca 2010 odbędzie się XXV International Symposium on Physicochemical Methods of Separation "Ars Separatoria", organizowane przez Katedrę Chemii Fizycznej i Fizykochemii Polimerów Wydziału Chemii UMK. Miejsce konferencji - Hotel Uniwersytecki w Toruniu. Więcej szczegółów na http://www.ars_separatoria.chem.uni.torun.pl/.

Udział w konferencjach, seminariach, wykładach, szkoleniach

*M.Zaidlewicz, wykład na zaproszenie, pt.: "Syntheses via Boranes. Bufuralol, 5-Lipoxygenase Inhibitors, Boron Carriers for BNCT, and β -Amyloid Aggregation Inhibitors", 6th International BASF Boron Conference, Ludwigshafen, Niemcy, 14-16 czerwca 2010.

*I. Łakomska, wykład na zaproszenie pt.: "*Współczesne nieorganiczne chemioterapeutyki przykład osiągnięć wspólnej myśli twórczej: chemii i medycyny*", Instytut Chemii i Techniki Jądrowej w Warszawie, 9. 03. 2010 r.

*I. Łakomska, wykład na zaproszenie pt.: "*Farmakologiczne oblicze platyny*" ,w ramach I Symposiumu Studenckich Kół Naukowych Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi oraz Wydziału Chemii, 6. 05. 2010 r..

Staże naukowe, stypendia, programy Socrates-Erasmus i CEEPUS

Na 3 miesięcznym stażu w Katedrze Chemii i Fotochemii Polimerów przebywa doktorantka Lenka Michlovska z Wydziału Chemicznego Uniwersytetu Technologicznego w Brnie (w ramach programu Erasmus) .

Biblioteka Wydziału

*W dniach 26-27 maja firma POLBOOKS prezentowała książki zagraniczne, nowości wydawnicze z zakresu chemii i biochemii. Zespoły (prof. H. Kaczmarek, prof. M. Wełniak i prof. P. Kita) zakupiły 3 pozycje, za łączną kwotę 1175,00 zł.

*Jeszcze w czerwcu przewidujemy kolejną wystawę książek zagranicznych, tym razem wystawcą będzie firma ABE Marketing. Na tą prezentację książki zostały wytypowane przez zainteresowane osoby z przesłanej wcześniej oferty.

*Dobiegają końca prace związane z komputerowym opracowaniem zbiorów. Miło nam poinformować, że katalog HORIZON obejmuje 98% zbiorów Biblioteki Wydziału tak książek jak i czasopism, łącznie ponad 36 tys. wol. Do opracowania pozostały niektóre wydawnictwa wielotomowe prezentowane w czytelni. Prace zakończone zostaną we wrześniu.